

REPUBLIC OF SLOVENIA
Ministry of Justice

**Judicial Forum: Relations between Ministry of Justice and Judiciary
Bled, 7 and 8 March 2002**

BOSNA IN HERCEGOVINA

G. Tadija Bubalović

Judge of Supreme court of the Federation of Bosnia and Herzegovina

(Unofficial translation)

Glede na to, da prihajam iz Vrhovnega sodišča BIH, bi vas želel na kratko seznaniti z nekaterimi posebnostmi omenjenega sodišča, ter v nadaljevanju opredeliti odnos med Federalnim Ministrstvom za Pravosodje v Federaciji in sodstvom v tej državi.

Najprej naj opozorim na nekatere druge pomembne podatke na podlagi katerih se vidi poseben odnos med različnimi deli oblasti v BIH. Poznano vam je, da v BIH obstajajo štirje, ločeni in samostojni pravni sistemi. Ti pravni sistemi obstajajo kot posebne enote na nivoju države BIH, Federacije BIH, Republike Srbske in okoliša Brčko.

Glede na to, da je od mirovnega sporazuma minilo že 5 ali 6 let se je šele od nedavnega ta pravna ureditev pričela krepiti in urejati. Razen Ustavnega sodišča, ki deluje že od samega začetka in sicer od leta 1996, je bilo z zakonom ustanovljeno tudi sodišče BIH, ki ne predstavlja Vrhovnega sodišča BIH temveč je po položaju enakovreden Vrhovnim sodiščem v entitetah. To sodišče ima posebno pristojnost, ki se ne prekriva s pristojnostjo Vrhovnih sodišč v entitetah. Njegova glavna naloga je zaščita pravic in interesov, ki se nanašajo na samo državo BIH. To sodišče še ne deluje.

Na državnem nivoju BIH ne deluje ministrstvo za pravosodje, temveč njegovo vlogo prevzema ministrstvo za civilne zadeve in komunikacije. To ministrstvo si prizadeva za vzpostavitev pravnih ustanov, ki bi predstavljale BIH. Prav tako je v pripravi sprejem zakona na podlagi katerem bi delovalo tožilstvo, advokatura, pravobranilstvo, vzporedno s tem pa se pripravljajo tudi zakoni iz kazenskopravnega, civilnopravnega ter upravnopravnega področja.

V federalni pravni skupnosti teh entitet deluje Ustavno in Vrhovno sodišče BIH, dejansko pa namesto Sodišča za človekove pravice, ki je ustavna kategorija in ni nikoli zaživel, deluje Dom za človekove pravice.

Razen teh federalnih sodišč obstaja na nivoju federacije tudi 10 kantonskih sodišč, ki imajo status višjih-pritožbenih sodišč ter 58 občinskih sodišč. Skupno število vseh trenutno zaposlenih sodnikov v federaciji BIH je 588. Po Ustavi in zakonodaji je za sprejem v sodniško funkcijo potreben tri-stopenjski nadzor preverjanja. To pomeni, da ste predlagani s strani federalne sodniške komisije, imenovani s strani predsednika federacije in potrjeni s strani federalnega parlamenta. Predsednike vseh sodišč (od občinskega pa do vrhovnega) samostojno in neodvisno izvoli kolegij posameznega sodišča.

Po zakonski sistematizaciji delovnih mest bi Vrhovno sodišče BIH moralo sestavljati 30 sodnikov. Od teh je trenutno zaposlenih le 16. Vzrok za takšen primanjkljaj je delna razširitev sistematizacije, pa tudi dejstvo, da je na nedavnih volitvah (po petletnem mandatu) od 15 sodnikov samo 7 sodnikov bilo znova izvoljenih.

O sami pristojnosti Vrhovnega sodišča ne bi govoril, na kratko bi pa želel poudariti posebnost tega sodišča in sicer pristojnost Vrhovnega sodišča v kazenskih zadevah na prvi stopnji.

Na koncu naj povem, da zraven vseh teh problemov, ki so tako subjektivne kot tudi objektivne narave sodniki v federaciji BIH vendarle uspešno opravljajo svoje sodniške obveznosti. Res je, da obstajajo problemi ne ažurnosti sodišč, pa vendar me zanima na kateri naslov je potrebno nasloviti te probleme ažurnosti sodišč čeprav to sodišče izpolnjuje svoje naloge preko določene norme, sodniki pa delajo več kot je določeno. Stojim pa za dejstvom, da navkljub vsem tem problemom, sodišča v BIH uspešno delujejo. Po mojem mnenju je potrebno vse pritožbe, ki se nanašajo na korupcijo sodstva tako s strani predstavnikov izvršilne in zakonodajne veje oblasti kakor tudi s strani predstavnikov mednarodne skupnosti nasloviti na posameznike, jih preveriti in takšne primere tudi sankcionirati.

Za zaključek pa naj povem, da imamo v federaciji BIH - 11 ministrstev za pravosodje, kar pomeni 1 federalno in 10 kantonalnih ministrstev za pravosodje kot izvršilne veje oblasti. Pri tem želim poudariti, da je odnos med izvršilno vejo oblasti in sodstvom več kot zadovoljiv.

REPUBLIC OF SLOVENIA
Ministry of Justice

**Judicial Forum: Relations between Ministry of Justice and Judiciary
Bled, 7 and 8 March 2002**

BOSNIA AND HERZEGOVINA

Mr. Jovo Rosič

President of the Supreme court of the Republic of Srbska

(Unofficial translation)

V svojem govoru se bom dotaknil vprašanja, ki je že vgrajeno v sam Zakon o sodiščih in sodniški službi in predstavlja temelj sodniške samostojnosti in neodvisnosti. BIH je sestavljena iz dveh enakopravnih entitet. Po sami Ustavi BIH pa ostaja sodna oblast v rokah obeh entitet. Sestavljata pa jo dva državna sodišča in sicer:

- **Ustavno sodišče BIH** in
- **Sodišče BIH**, ki je še v nastajanju; To ni Vrhovno sodišče temveč je z zakonom opredeljeno kot sodišče BIH s specifično pristojnostjo v kazenskoopravnih, civilnopravnih in upravnopravnih zadevah. V glavnem pa ostajajo splošne pristojnosti sodišč v samih entitetah (gre za pristojnost osnovnih in okrožnih sodišč ter Vrhovnega sodišča Republike Srbske; V federaciji pa za pristojnost osnovnih in županskih oziroma kantonalnih sodišč ter Vrhovnega sodišča federacije BIH).

Na nivoju Republike Srbske in celotne Federacije BIH je bil leta 2000 sprejet Zakon o sodiščih in sodniški službi. Pri pripravi tega zakona smo se zgledovali po splošno sprejetih standardih in načelih priznanih v zahodno-evropskih državah (Italiji, Franciji, Španiji..), pa tudi po zakonih sprejetih v Republiki Sloveniji.

V zgoraj navedenem zakonu je predviden tudi tako imenovan **VISOKI SODNI SVET**, ki kot organ zagotavlja samostojnost in neodvisnost sodišč in sodnikov. Ta svet ima predlagalno pristojnost, kar pomeni, da predlaga nove sodnike, njihovo izvolitev pa opravi Narodna Skupščina (parlament). Posebnost, ki se kaže v sami Republiki Srbski je v tem, da tudi predsednike sodišč izbira in razreši Narodna Skupščina (pa tudi po predlogu Visokega sodnega sveta). Narodna skupščina pa ne more in ne sme izvoliti drugega kandidata, ki ni bil predlagan s strani visokega sodnega sveta, (če je npr. predvideno eno delovno mesto za sodnika, potem visoki sodni svet predlaga dva kandidata; če sta predvidena dva delovna mesta, potem se predlog kandidatov poveča na tri kandidate, itd..). Sestava tega sodnega sveta je opredeljena z zakonom, na demokratični način. Sestavljen je iz 13. članov. Pet članov izvoli združenje sodnikov in tožilcev, trije člani sveta so pravni strokovnjaki, v sestavi sveta pa prisostvuje tudi predsednik združenja sodnikov in tožilcev ter republiški tožilec. V začetni fazi sprejemanja tega zakona je bilo predvideno, da bi bil član sodnega sveta tudi minister za pravosodje, vendar je s strani Visokega predstavnika prišla pripomba, da minister ne sodi v sodni svet. Pa vendar bi bilo po mojem mnenju takšno članstvo potrebno, saj bi bila na tak način vzpostavljena vez med izvršilno in sodno vejo oblasti (predvsem za tista vprašanja, ki so obojestransko pomembna, še posebno pa za vprašanja iz zakona, ki se tičejo pristojnosti ministrstva). Ena od pristojnosti visokega sodnega sveta je izvrševanje kontrole nad delom

vseh izvoljenih sodnikov. Po priporočilu mednarodnega združenja, je kot del kontrole vgrajen tudi mehanizem, ki dovoljuje vsem državljanom BIH nasloviti na visoki sodni svet "pritožbe" zoper delo vsakega sodnika. Če gre v takem primeru za pritožbo nad delom sodnika federalnega sodišča se le ta naslovi na FEDERALNO KOMISIJO oziroma, če gre za pritožbo zoper delo sodnika sodišča v Republiki Srbski pa na VISOKI SODNI SVET REPUBLIKE SRBSKE. Preteklo leto smo tako imeli preko 500 pritožb zoper sodnike. Takšna kontrola s strani državljanov je zamišljena kot kontrola korupcije v pravosodnih organih oziroma kot kontrola nezakonnosti dela samih sodnikov. V takšnem primeru ugotovitve nezakonnosti dela ali korupcije, se odgovornega sodnika razreši. Ugotovili smo, da se 90% vseh pritožb nanaša na domnevno sporne odločitve sodnikov in na zavlačevanje sodnih odločb.

Predsednika sodišča smo zaprosili, da nam izda poročilo nad delom sodnikov za pretekle 4 leta. Tako smo ugotovili, da večina sodnikov ne deluje učinkovito pri svojem delu v smislu postavljene mu norme. Prav tako smo prišli do ugotovitev, da nekateri sodniki "zavlačujejo" z izdajanjem sodne odločbe tudi do leto dni in več. Čeprav jim zakon nalaga izdajo sodne odločbe v 15 dneh. Visoki sodni svet je v teh primerih podal predlog za razrešitev odgovornih sodnikov. Na začetku smo imeli pri vpeljevanju tega sistema kar nekaj konfliktov. Ta drastična odločitev visokega sodnega sveta o predlogu za razrešitev posameznega sodnika je težka, saj je na koncu vendarle Parlament tisti, ki odloči o razrešitvi posameznega sodnika. Pri takem odločanju pa se ni mogoče izogniti političnim pritiskom in vplivom posameznih političnih strank. Te konflikte smo razrešili tako, da Narodna skupščina pri odločanju o samem predlogu razrešitve, ne razpravlja več o utemeljenosti samega predloga, temveč enostavno odloči o domnevni razrešitvi.

Nadalje naj povem, da v okviru reforme pravosodnega sistema tako v RS kot tudi v Federaciji BIH sprejemamo reforme na področju izobraževanja sodnikov in tožilcev. Trenutno se to izobraževanje odvija v okviru združenja sodnikov in tožilcev, kar ne daje dobrih rezultatov. Izobraževanje mora biti zastavljeno tako, da se izpelje po določenem postopku in po določbah samega zakona. Velik problem pa pri tem predstavljajo trenutna finančna sredstva.

Glede financiranja lahko povem iz prakse, da je samostojnost in neodvisnost sodišč tesno vezana na logistično podporo sodnemu sistemu. Brez logistične podpore o samostojnosti in neodvisnosti ne moremo govoriti. Zato je po našem mnenju potrebno sprejeti Zakon o sodniškem proračunu, ki bo omogočil normalno delovanje sodnega sistema. Strinjam se s kolegi, ki trdijo, da morajo sodniki deliti usodo celotne skupnosti, vendar je potrebno za neodvisno in ažurno delo sodišč urediti potrebno logistično potporo s strani Vlade.

Hvala lepa!